

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.: 255-49-02

До реєстр. № 7244 від 02.04.2022 р.

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ

Комітет Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин (далі – Комітет) на своєму засіданні, проведеному 8 квітня 2022 року (протокол № 53), розглянув проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", реєстр. № 7244 від 02.04.2022 року, поданий Кабінетом Міністрів України.

За твердженням ініціатора прийняття проекту Закону сприятиме ефективній реалізації Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти», зокрема, в частині створення і діяльності органу з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин), функціонування Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, уточнення правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, забезпечення правового регулювання відносин, пов'язаних з обліком цих осіб та їх розшуком, а також соціального захисту близьких родичів та членів сім'ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Для досягнення поставленої мети проектом Закону пропонується внести зміни до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти" (далі – Закон), відповідно до яких:

- назва Закону змінюється на Закон України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин";
- надається визначення «особливим обставинам» (збройний конфлікт, воєнні дії, тимчасова окупація частини території держави, заворушення всередині країни, надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру);
- вводиться нове поняття «близькі родичі та члени сім'ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин»;

- передбачається, що особа набуває статусу такої, що зникла безвісти за особливих обставин, з моменту внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

- замість Комісії з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин відповідні функції виконуватиме Уповноважений з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі – Уповноважений), який є посадовою особою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України;

- діяльність Уповноваженого забезпечує Секретаріат Уповноваженого з питань осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

- держателем Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин (далі – Реєстр), визначається Міністерство внутрішніх справ України;

- з метою забезпечення функціонування Реєстру його держатель має право використовувати інформацію баз даних, утворених неурядовими організаціями тощо.

Як зазначено в пояснювальній записці, реалізація положень законопроекту не потребуватиме додаткового фінансування з Державного бюджету України. Передбачається, що видатки на роботу Уповноваженого та Секретаріату Уповноваженого будуть здійснюватися за бюджетною програмою центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України, в межах передбаченого кошторису, зокрема за рахунок наявних вакантних посад. Зазначається, що до єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України входять, зокрема, бази (банки) даних щодо розшуку осіб, зниклих безвісти, тому відповідні зміни до Закону, що стосуються Реєстру, не потребуватимуть додаткового фінансування з Державного бюджету України, а зможуть бути виконані в межах поточних витрат на утримання зазначених баз даних.

Головне науково-експертне управління у своєму висновку висловлює зауваження та пропозиції до законопроекту, однак узагальнюючих рекомендацій не надає.

Під час обговорення проекту Закону народними депутатами України – членами Комітету вказано на непрацюючі механізми, передбачені чинною редакцією Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", а також на актуальність та нагальність відповідних змін до нього з огляду на зростаючу кількість осіб, зниклих безвісти, що спричинене широкомасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України.

Всебічно опрацювавши всі наявні до проекту Закону зауваження, Комітет ухвалив рішення:

1. Рекомендувати Верховній Раді України проект Закону України про внесення змін до Закону України "Про правовий статус осіб, зниклих безвісти", реєстр. № 7244 від 02.04.2022 року, поданий Кабінетом Міністрів України, включити до порядку денного сьомої сесії Верховної Ради України дев'ятого

скликання та за наслідками розгляду в першому читанні прийняти за основу та в цілому з урахуванням таких пропозицій Комітету:

1) назву законопроекту викласти в такій редакції:

«Про внесення змін до Закону України «Про правовий статус осіб, зниклих безвісти» та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення правового регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин»;

2) нову редакцію преамбули Закону викласти в такій редакції:

«Цей Закон визначає правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та забезпечує правове регулювання суспільних відносин, пов'язаних із набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей.

Для цілей цього Закону особливими обставинами вважаються збройний конфлікт, воєнні дії, тимчасова окупація частини території України, надзвичайні ситуації природного чи техногенного характеру»;

3) визначення терміну «особа, зникла безвісти за особливих обставин» викласти в такій редакції:

“особа, зникла безвісти за особливих обставин, — особа, зникла безвісти у зв'язку із збройним конфліктом, воєнними діями, тимчасовою окупацією частини території України, надзвичайними ситуаціями природного чи техногенного характеру»;

4) третє речення у визначенні терміну «пошукова група» викласти в такій редакції:

«З цією метою за потреби з дозволу центрального органу виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України, пошукові групи мають право встановлювати контакти з юридичними та фізичними особами на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України»;

5) абзац 17 нової редакції частини першої статті 1 Закону викласти в такій редакції:

«Термін «збройний конфлікт» у цьому Законі вживається у значенні, наведеному в Законі України «Про національну безпеку України»»;

6) нову редакцію статті 3 Закону викласти в такій редакції:

«Стаття 3. Сфера дії Закону

1. Цей Закон регулює суспільні відносини, пов'язані з набуттям правового статусу осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, з обліком, розшуком та соціальним захистом таких осіб і членів їхніх сімей»;

7) у новій редакції статті 6 Закону:

назву і частину першу викласти в такій редакції:

“Стаття 6. Права близьких родичів та членів сім’ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин”;

“1. Близькі родичі та члени сім’ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, мають право на отримання достовірних відомостей про місцеперебування особи, зниклої безвісти за особливих обставин, обставини її загибелі (смерті), місце поховання (якщо воно відоме)”;

частину четверту статті викласти в такій редакції:

«4. Члени сім’ї особи, зниклої безвісти за особливих обставин, мають право на соціальний захист у порядку, визначеному законодавством України»;

8) частину першу нової редакції статті 11 Закону викласти в такій редакції:

«1. Основними повноваженнями Уповноваженого є:

1) взаємодія з органами державної влади, допоміжними органами і службами, утвореними Президентом України, тимчасовими консультативними, дорадчими та іншими допоміжними органами, утвореними Кабінетом Міністрів України, органами місцевого самоврядування, громадськими об’єднаннями, професійними спілками, організаціями роботодавців, відповідними органами іноземних держав і міжнародних організацій, а також з підприємствами, установами та організаціями щодо розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

2) отримання інформації (включаючи персональні дані) в межах повноважень, визначених цим Законом, від органів державної влади, у тому числі шляхом інформаційної взаємодії між Єдиним реєстром осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та іншими державними інформаційними ресурсами в електронній формі інформаційно-телекомунікаційними засобами з використанням засобів технічного та криптографічного захисту інформації відповідно до вимог законодавства з питань захисту інформації;

3) підготовка і подання відповідальному органу виконавчої влади аналітичних матеріалів та пропозицій щодо заходів з удосконалення системи розшуку осіб, зниклих безвісти, у тому числі проектів стратегічних та програмних документів Кабінету Міністрів України із зазначених питань, а також планів заходів;

4) підготовка рекомендацій органам державної влади щодо виконання міжнародних зобов’язань України стосовно осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

5) участь у розробленні проектів нормативно-правових актів з питань розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та їх правового статусу;

6) обробка інформації, необхідної для здійснення розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин;

7) організація обміну інформацією, необхідною для здійснення розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, між Уповноваженим та державними органами, уповноваженими на їх облік та/або розшук;

8) утворення за погодженням з Національною поліцією України, Службою безпеки України, Державною службою України з надзвичайних ситуацій, Об'єднаним оперативним штабом Збройних Сил України та координація роботи пошукових груп (гуманітарних місій), діяльність яких спрямована на пошук осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, їх останків, розшук і фіксацію місць поховання таких осіб, проведення вилучення тіл (останків) померлих (загиблих) осіб та вивезення їх останків, здійснення пошукових дій в районі проведення операції Об'єднаних сил, районі здійснення заходів із забезпечення національної безпеки і оборони, відсічі і стримування збройної агресії Російської Федерації у Донецькій та Луганській областях, районах проведення заходів, необхідних для забезпечення оборони України, захисту безпеки населення та інтересів держави у зв'язку з військовою агресією Російської Федерації проти України та на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та місті Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України;

9) ведення переговорів з гуманітарними місіями, громадськими об'єднаннями та фізичними особами, які провадять діяльність та/або перебувають на тимчасово окупованих територіях у Донецькій та Луганській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, інших тимчасово окупованих територіях України, з метою розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, у встановленому законодавством порядку;

10) сприяння поверненню останків та особистих речей особи, зниклої безвісти, її родичам;

11) здійснення комунікації з родичами осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, та надання їм у межах, визначених законодавством, інформації про стан розшуку та його результати;

12) вжиття заходів для забезпечення надання близьким родичам та/або членам сім'ї осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, необхідної інформації щодо звіту про ідентифікацію або результати розслідування зникнення особи»;

9) частину другу нової редакції статті 11 Закону виключити;

10) у частині другій нової редакції статті 17 Закону:

пункт 1 виключити.

пункт 8 викласти в такій редакції:

“8) центральний орган виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері дотримання норм міжнародного гуманітарного права на всій території України»;

11) статтю 20 Закону викласти в такій редакції:

«Стаття 20. Припинення розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. Розшук особи, зниклої безвісти за особливих обставин, припиняється не пізніше ніж через три дні з дня встановлення місця перебування особи, зниклої безвісти за особливих обставин, місця поховання чи місцезнаходження останків такої особи з повідомленням про це родичів та заявника, якщо заявник не є родичем. Про припинення розшуку особи, зниклої безвісти за особливих обставин, невідкладно робиться відмітка у Реєстрі»»;

12) статтю 25 Закону викласти в такій редакції:

«Стаття 25. Відповідальність за порушення законодавства у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин

1. Особи, винні у порушенні законодавства у сфері розшуку осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, несуть відповідальність, встановлену законом».

13) пункт 2 розділу II законопроекту доповнити новим підпунктом 1 такого змісту:

1) статтю 44 Цивільного Кодексу України (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., № 40-44, ст. 356) викласти в такій редакції:

“Стаття 44. Опіка над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, а також особи, зниклої безвісти за особливих обставин

1. На підставі рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою нотаріус за останнім місцем її проживання описує належне їй майно та встановлює над ним опіку.

2. За заявою заінтересованої особи або органу опіки та піклування над майном особи, зниклої безвісти за особливих обставин, опіка може бути встановлена нотаріусом до ухвалення судом рішення про визнання її безвісно відсутньою.

3. Опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, приймає виконання цивільних обов'язків на її користь, погашає за рахунок її майна борги, управляє цим майном в її інтересах.

4. За заявою заінтересованої особи опікун над майном фізичної особи, яка визнана безвісно відсутньою, або особи, зниклої безвісти за особливих обставин, надає за рахунок цього майна утримання особам, яких вони за законом зобов'язані утримувати.

5. Опіка над майном припиняється у разі скасування рішення суду про визнання фізичної особи безвісно відсутньою, а також у разі появи особи, зниклої безвісти за особливих обставин”.

У зв'язку з цим підпункти 1 – 2 вважати відповідно підпунктами 2 – 3;

14) підпункт 2 пункту 2 розділу II законопроекту викласти в такій редакції:

«2) у Законі України “Про загальнообов’язкове державне пенсійне страхування” (Відомості Верховної Ради України, 2003 р., №№ 49–51, ст. 376 із наступними змінами):

у частині першій статті 36:

абзац перший викласти в такій редакції:

“1. Пенсія у зв’язку з втратою годувальника призначається непрацездатним членам сім’ї померлого годувальника, які були на його утриманні, за наявності в годувальника на день смерті страхового стажу, який був би необхідний йому для призначення пенсії по III групі інвалідності, а в разі смерті особи, яка виконала функцію донора анатомічних матеріалів людини, пенсіонера або осіб, зазначених у частині другій статті 32 цього Закону, у разі смерті (загибелі) особи внаслідок поранення, каліцтва, контузії чи інших ушкоджень здоров’я, одержаних під час участі у масових акціях громадського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року за євроінтеграцію та проти режиму Януковича (Революції Гідності), та непрацездатним членам сім’ї особи, якій відповідно до Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин” надано правовий статус особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин, – незалежно від тривалості страхового стажу. При цьому дітям пенсія у зв’язку з втратою годувальника призначається незалежно від того, чи були вони на утриманні годувальника”;

абзац третій виключити;

у статті 45:

пункт 3 частини першої доповнити абзацами другим і третім такого змісту:

“У членів сім’ї особи, якій відповідно до Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин” надано правовий статус особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин, право на отримання пенсії у зв’язку з втратою годувальника виникає через один місяць з дня внесення інформації про безвісне зникнення особи до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин.

Смерть особи, якій відповідно до Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих безвісти за особливих обставин” надано правовий статус особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин, чи визнання її померлою у встановленому законодавством порядку надає непрацездатним членам сім’ї такої особи право на звернення для отримання пенсії у зв’язку з втратою годувальника на загальних підставах, передбачених цим Законом”;

частину другу доповнити абзацом другим такого змісту:

“Пенсія у зв’язку з втратою годувальника непрацездатним членам сім’ї особи, якій відповідно до Закону України “Про правовий статус осіб, зниклих

безвісти за особливих обставин” надано правовий статус особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин, призначається на період, протягом якого така особа зберігає цей правовий статус. Виплата такої пенсії припиняється з дня, наступного за днем внесення до Єдиного реєстру досудових розслідувань або до Єдиного реєстру осіб, зниклих безвісти за особливих обставин, відмітки про встановлення місцеперебування, місця поховання чи місцезнаходження останків особи, зниклої безвісти або зниклої безвісти за особливих обставин”.

2. Доручити Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, де окупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин при підготовці відповідного тексту на підпис Голові Верховної Ради України здійснити спільно з Головним юридичним управлінням Апарату Верховної Ради України його техніко-юридичне доопрацювання.

Під час розгляду на пленарному засіданні Верховної Ради України доповідачем з цього питання визначено народного депутата України – Голову Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин Лубінця Дмитра Валерійовича.

Голова Комітету

Д. ЛУБІНЕЦЬ

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: Лубінець Дмитро Валерійович
Сертифікат: 58E2D9E7F900307B04000001C2D290048EF9C00
Дійсний до: 16.12.2023 0:00:00

Апарат Верховної Ради України
№ 04-25/3-2022/61497 від 11.04.2022

856673